

ЛАНОВА ІРИНА ВІКТОРІВНА

ст. викл., каф. інженерної педагогіки та мовної підготовки, Криворізький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ФОНЕТИКИ ТА ІНТОНАЦІЇ

Правильна вимова – необхідна умова успішного оволодіння мовою. Слід із самого початку навчання розвивати у студентів слухові та вимовні навички, які лежать в основі формування всіх видів мовленнєвої діяльності. Треба мати на увазі, що абсолютне оволодіння українською вимовою – непросте завдання, особливо серед дорослої студентської аудиторії. У зв'язку з цим доцільно відпрацьовувати зі студентами ті особливості української фонетики, які мають змістове розрізнявальне значення. В інших випадках допускається вимова, наближена до правильної.

Для української мови обов'язковим матеріалом під час навчання вимови є кореляція приголосних за глухістю – дзвінкістю та твердістю – м'якістю; зміни голосних у ненаголошених позиціях; акцентно-ритмічні моделі слова; система інтонаційних конструкцій, їх побудова та змістова розрізнявальна роль.

Робота з навчання вимові більш ефективна, якщо вона будується з урахуванням особливостей рідної мови студентів. У цьому випадку увага викладача спрямована як на розбіжність у системах рідної мови та мови, що вивчається, так і на їх схожість.

Навчання вимові будується на основі усвідомленого засвоєння звуків, але не виключає імітації, яка складається із прослуховування зразка та його відтворення. Імітація дає позитивні результати, коли студентам пояснювати артикуляцію в поєднанні з імітацією. При поясненні викладач використовує артикуляційні схеми, відчутні моменти артикуляції, звуки-помічники та сприятливу фонетичну позицію [1].

Відчутними моментами артикуляції називають положення органів мовлення, які можна відчутти, а в деяких випадках і побачити. До них належать рухи уст, кінчика язика, рухи всього тіла язика вперед або назад, сила й тривалість повітряного потоку.

Звуки-помічники використовують у тих випадках, коли важко свідомо керувати артикуляцією. Наприклад, при вимові твердих [ш], [ж], [ч] звуки-помічники [а], [у], [е], [о], [н] у сполуках жо, ча, ше, жно, чу. Необхідною умовою успішної роботи є тривала й напружена вимова звуків-помічників. У цьому випадку вони впливають на артикуляцію важкого звука.

При вимові голосних треба враховувати поєднання голосного з твердим або м'яким попереднім приголосним та місце голосного у фонетичному слові

(разом із прийменниками, частками й займенниками, якщо на них не падає наголос). При вимові приголосних важко звернути увагу на поєднання фонем, ураховуючи характер наступного голосного, а також положення приголосного у слові.

Робота з фонетики на заняттях складається з трьох етапів: вироблення правильної артикуляції звука, слова, речення. Основне відпрацювання артикуляції звука відбувається в реченні. Вправи, спрямовані на розвиток слухових і вимовних навичок, поділяються на дві групи: вправи на прослуховування та вправи на відтворення. Цілеспрямоване прослуховування розвиває здатність сприйняття та розуміння мовлення. Спочатку студенти впізнають звуки, потім звукосполучення, потім інтонаційні конструкції та речення.

Відтворення тісно пов'язане із прослуховуванням. Вправам на відтворення фонетичного явища може передувати етап беззвукової артикуляції, коли, прослухавши декілька разів зразок, студенти промовляють його про себе, звертаючи увагу на істотні моменти артикуляції. Відтворення фонетичного явища може бути хорovým, що економить час, створює слухову наочність і знімає у студентів боязкість говорити. При відпрацюванні вимови на початковому етапі виділяються вправи мовленнєві (тренувальні), спрямовані на вироблення потрібної артикуляції й автоматизацію даного явища, та мовленнєві (комунікативні). Мовленнєві вправи включають відпрацювання та читання складів, знайомих і незнайомих слів, словосполучень і речень, коротких текстів, діалогів [2, с. 26].

Робота над вимовою триває протягом усього періоду навчання, але залежно від етапу реалізуються різні цілі та змінюються форми оброблення матеріалу.

Література:

1. Вопросы обучения русскому языку иностранцев на начальном этапе / под ред. Миролюбова А.А., Сосенко Э.Ю. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 1976.
2. Методика преподавания русского языка как иностранного на начальном этапе. – М. : Русский язык, 1983. – 168 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ФОНЕТИКИ ТА ІНТОНАЦІЇ

У статті висвітлено особливості роботи з фонетики та інтонації під час проведення занять з іноземними студентами на початковому етапі. Акцентовано увагу на особливостях вимови голосних і приголосних звуків в українській мові. Рекомендовано відповідні мовленнєві вправи.

Ключові слова: фонетика, інтонація, артикуляція, імітація.

FEATURES OF WORK ON PHONETICS AND INTONATION

The article deals with the peculiarities of phonetics and intonation work during the initial stage with foreign students. Attention is paid to the peculiarities of pronunciation of vowels and consonants in the Ukrainian language. Appropriate speech exercises are recommended.

Keywords: *phonetics, intonation, articulation, imitation.*